

י"ב אדר, תשע"ג, 22.2.2013

גיליון מס' 348

פרשת תצווה, שבת זכור

קבלה ונתינה

מאת הרב משה שפטר, קיבוץ טירת צבי

בראש פרשתנו מתבקש משה לצוות את בני ישראל לתרום שמן להדלקת המנורה. מדוע יש צורך להדליק מנורה במשכן?

"וכי לאורה הוא צריך והלא כל ארבעים שנה שהלכו בני ישראל במדבר לא הלכו אלא לאורו?" (שבת כב, עב).

במדרש רבה מופיעה התשובה הבאה:

"לא שאני צריך להם אלא שתאירו לי כשם שהארתי לכם, למה כדי להעלות אתכם בפני כל האומות שיהיו אומרים ישראל מאירים למי שמאיר לכל".

הדלקת הנרות אינה לכבוד ה' השוכן במשכן אלא לכבוד המדליק, הכהן הגדול כנציגו של עם ישראל. מטרת ההדלקה היא לכבד את עם ישראל ביכולת לעשות פעולה לכבוד ה', בכך שאנחנו נותנים לו כביכול אור. אין לנו יכולת אמיתית למלא חסרון של הקב"ה, מפני שהקב"ה, בורא העולם ומקיימו, איננו חסר דבר. הדלקת הנרות מאפשרת לנו קשר עם ריבונו של עולם.

המדרש ממשיך במשל:

"משל לפקח וסומא שהיו מהלכין. אמר הפקח לסומא: בא ואני סומכך והיה הסומא מהלך. כיון שנכנסו לבית אמר הפקח לסומא: צא והדלק לי את הנר והאיר לי שלא תהא מחזיק לי טובה שלויתך, לכך אמרתי לך שתאיר".

במשל זה הפיקח אינו רוצה שהסומא ירגיש שהוא רק מקבל ואיננו נותן. בקשתו מהסומא להדליק עבורו את האור מאפשרת לסומא לבצע פעולה עבור הפיקח ולא לחוש במעמד של מקבל אלא במעמד שווה. (האם הפיקח באמת זקוק לפעולת ההדלקה? האם האמירה המפורשת "שלא תהא מחזיק לי טובה שלויתך" אינה גורעת מתחושת הנתינה של הסומא?)

בנקודה זו קיים הבדל בין המשל והנמשל. במערכת יחסים אנושית כל אדם הוא במעמד כפול של נותן ושל מקבל. גם במצבים בהם בהווה, האדם נמצא רק במעמד של מקבל, הרי בעבר או בעתיד הוא היה או יהיה במעמד נותן. לעומת זאת בקשר עם הקב"ה אנו במעמד מקבלים.

החשיבות של בקשת הפיקח "הדלק לי את הנר" גדולה מאד. בקשה זו מורידה את תחושת אי הנעימות המלווה אדם המקבל טובות מאחרים.

"שמונה מעלות יש בצדקה זו למעלה מזו: מעלה גדולה שאין למעלה ממנה זה המחזיק ביד ישראל שמך ונותן לו מתנה או הלואה או עושה עמו שותפות או ממציא לו מלאכה כדי לחזק את ידו עד שלא יצטרך לבריות לשאול, ועל זה נאמר 'והחזקת בו גר ותושב וחי עמך' כלומר, החזק בו עד שלא יפול ויצטרך..." (רמב"ם הלכות מתנות עניים פרק י').

הצדקה הגבוהה ביותר היא הצדקה בה המקבל אינו מקבל באופן חד צדדי ואינו חש כמקבל.

בפורים תוקנו משלוח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים כך שלעיתים לא ברור היכן עובר הקו, האם שלחת מנות לאדם מסוים כחבר או כאביון. הצרוף של שתי מצוות הפורים הללו מאפשרות לאביונים לקבל מתנות ללא תחושת הנתמך והנזקק המקבל מאחר, מפני שביום זה כולם שולחים לכולם.

במעגל החיים אנו נעים בין מצבים בהם הקבלה היא המצב המאפיין ובין מצבים בהם הנתינה היא המאפיינת אותנו. הקב"ה מלמדנו בצווי המשכן הן על חובת הנותן לאפשר למקבל להיות גם הוא נותן והן על כך שביחס אליו כולנו מקבלים.

שבת שלום ופורים שמח!

הרב **משה שפטר** נשוי לחביבה ואב להלל, אברהם אורי, מעין, נעם ובארי. רב קיבוץ **מירת צבי**, ועוסק בתכנון פינוסי ופנסיוני.

אפשר לקבל את דף פרשת השבוע של הקיבוץ הדתי בדואר אלקטרוני או לראות אותו באינטרנט באתר של תנועת הקיבוץ הדתי בכתובת: www.kdati.org.il/parashat/hashavua.htm כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש לשלוח הודעה אל: webmaster@kdati.org.il ולרשום subscribe בשורת הנושא. כדי להפסיק, יש לכתוב unsubscribe בשורת הנושא. תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: amudim@kdati.org.il אתר האינטרנט של הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il